

Meteorok

április-június

Vizuális észlelők	óra/db	Rádiós megfigyelők	óra/db
Barankai József (Szomolya)	5,3/24	András Réka	3,0/ 3
Deák Zoltán (Tirgoviste,RO)	8,6/76	Bálint Csaba	3,5/23
Dömötör Róbert (Kisbér)	5,5/14	Böjtke Angela	3,0/35
Hajdu Attila (Héhalom)	0,7/ 1	Böjtke László	3,0/23
Kónya András (Szomolya)	1,5/ 5	László István	1,0/ 2
Nagy Tivadar (Sz.sz.márton)	5,0/17	Lázár Ervin	3,0/ 7
Pető Zsolt (Nagyrada)	5,2/25	Papp Tünde	3,0/35
Sárnezczy Krisztián (Bp.)	3,6/32	Széles Ferenc	3,0/32
Simon Róbert (Sz.sz.márton)	8,0/24	Széles Tihamér	1,0/ 5
Tepliczky István (Tata)	2,3/12	Tóth Attila	4,0/30

Átlagos tavaszi időjárás és aktivitás, mérsékelt érdeklődés a meteorozás iránt – így jellemezhetnénk a három hónap megfigyeléseit. 10 vizuális észlelő 14 éjszakán 47,7 órán keresztül követte figyelemmel az eget, míg ugyanennyi rádiós megfigyelő 27,5 órát töltött a meteorszámolással. Ők a székelyudvarhelyi (RO) Univerzum Csillagászati Egyesület ill. a Budvár cserkészcsapat Nagy Medve rajának tagjai.

Áprilisban történt a legtöbb megfigyelés, sokan készültek a Lyridák újholdas maximumának megfigyelésére: 7 helyszínről kaptunk beszámolót. A legtöbb helyen nem gondoltak rá, hogy a Lyridák inkább hajnali raj (vagy más okok miatt csak az esti órákban észleltek...). A maximum környéki napokban alkalmas idő uralkodott, de „természetesen” a tetőzés várt éjszakáján pechük volt a vágyakozóknak. Pedig pl. egy 8 fős csapat állt készenlétben Dágon – az észlelés-pótló élményeinkről 6. számunkban (24. o.) szóltunk. Információink szerint „semmi különös” nem történt a raj maximuma körül. 20/21-én éjszaka egy fő óránként 1–2 rajtagot láthatott (Tata), míg a maximum után, 22/23-án hasonló volt a helyzet. (Ez utóbbi adat Deák Zoltántól származik, aki Romániában, Bukaresttől mintegy 100 km-re, Tirgovistén rendezett Lyrida-táboron végzett megfigyeléseit küldte be.) A kettő közötti éjszakán a Mogyorósbányára kirándult dági csapat a felhőlyukakon több szép lyridát látott, de hát ez messze áll a korrektt megfigyelőmunkától. Egyedül Pető Zsolt küldött beszámolót Nagyradáról: 00:15–01:30 UT között 7 lyridát jegyzett. Az áramlat mérsékelt szereplését az erdélyi rádiós adatok is jelzik. A „résen lét” azért sosem ért a Lyridák esetében (sem), hiszen 1986-ban egy rövid, de kiadós kitörésüket regisztrálták.

Május közepéről kaptunk kevéske vizuális beszámolót, de csak az esti órákról egy-egy órányit. Ez sajnos alig elég valamire. (Ha már az ember nekikészül, érdemes legalább 2–3 órát az ég alatt tölteni. Statisztikai szempontból a hosszabb időszak jóval értekesebb információt ad!) Az ilyenkor szokásos Bootidákkal, Herculidákkal találkozhattunk. Mint az Wieszt Krisztián észlelőlapján olvasható: „*Nem egetrengető!*”...Ahhoz viszont épp elég, hogy a megfigyelés legfényesebb meteorja, egy -2^m -s, nyomot hagyjon a negatívon! A párás idő és a kidolgozás már kevésbé szerencsés, így bemutatni nem tudjuk. Lám-lám azért érdemes tavasszal is kísérletezni! ...De nem így idén **júniusban**, amikor mindössze egy éjszakáról futott be két észlelés és egy másikról szórványbeszámoló egy „majdnem” tűzgömből (Hajdu A.).

Meteoros őszi!

A mérsékelttelten eredményes tavasz, a változékony és a Perseidák szempontjából kissé balszerencsés nyár után szeretnénk kedvet csinálni az őszi meteorrajok gazdag választékához. Az idei őszi-koratól különösen kedvező a nagy áramlatok és a holdfázis szempontjából. Bizonyítékul álljon alább egy táblázat a legfontosabb rajok előjelzett maximumának, valamint az újholdak napjának megadásával.

Raj neve	maximum	Újholdak 1993-ban
Déli Piscidák	09.24	szeptember 16.
Giacobinidák	10.09	
Északi Piscidák	10.12	
Orionidák	10.21	október 15.
Déli Tauridák	11.03	
Északi Tauridák	11.13	november 13.
Leonidák	11.17	
Geminidák	12.14	december 13.
Ursidák	12.22	

A következő hónapokban az alábbi hétvégéken érdemes kisebb-nagyobb megfigyelőakciót, tábort szerveznünk:

október 15–18. (P–H)
21–24. (Cs–V)
november 12–15. (P–H)
19–21. (P–V)
december 10–13. (P–H)

Ezeket kívül érdemes és fontos lenne intenzív megfigyelőmunkát folytatni a következő éjszakákon:

november 16–18. (K–Cs)
december 13–15. (H–Sz)
21–22. (K–Sz)

Tegyük hozzá, hogy ősszel a Hold első negyed környékén „mélyen délen”, azaz nagy negatív deklinációban tartózkodik (este hamar lenyugszik), így újhold után még sokáig kihasználhatjuk a sötét, holdmentes éjszakákat. A még „elviselhető” hőmérsékletű, tiszta őszi éjjeleken az égbolt a látvány szempontjából legszebb oldalát mutatja (koratóli csillagképek), és sok látványos, színes meteorraj szórja tagjait. Kedvcsinálásul jellemezzük a felsoroltakat röviden:

A **Piscidák** halvány meteorokat adó áramlat, a szeptemberi viszonylagos meteorozegénységben sok apró, dél felől érkező hullócsillagokat láthatunk. Elég kevés adatunk van róla, szeptemberben inkább más területekkel foglalkoznak az észlelők. Egyik ősszel előfordult, hogy 20 perc alatt ugyanennyi meteort láttunk a Pegasus-négyszög alól „szétsugárzódní”. A **Giacobinidák** a nyolcvanas évek elején jól rászedte a világ észlelőit – a történet hasonló az idei Perseidák esetéhez. Ettől függetlenül érdemes időt szánni a meteorozásra október elején-közepén – sok szép kisebb áramlat képviselőit láthatjuk. Többségük lassú – ami viszont nem mondható el pl. a **Orionidákról**. A mintegy egy hónapon keresztül aktív raj tagjai könnyen megkülönböztethetők másokétól – villámsebesek, fehérek, a fényesek nyomokat hagynak. A távolodó Halley-üstökösre fittyet hányva minden évben meghálálják a figyelmet. Ugyanezen a vidéken található az ősz igazi látványosságának, a **Tauridáknak** a kettős radiánsa. A meteoroidok fele sebeségűek, emellett nagyobb darabokból állhatnak, így gyönyörű szép, sárga, nyomot hagyó, magas átlagfényességű „sétálós” meteorokat és számos tűzgömböt láthatunk tőlük. (Egyik éjszakán 6 db -4^m -nál fényesebb bolidát jegyezhetünk. A maximumok környékén szinte nincs olyan éjszaka, amikor ne világosodna ki a táj legalább egyszer!...) Azután hajnalban jönnek a **Leonidák**, amely így, az 1999-ben várt tetőzés felé haladva remélhetőleg egyre aktívabb lesz. Fordul egyet a Hold, az idő hűl, de a látványosság megéri! Bizonyára egyetért ezzel mindenki, akinek volt alkalmá már látni a **Geminidák** maximumát. A raj azon kevesek egyike, amely nem üstökös eredetű – a szülő-kis-

Folytatás a 38. oldalon!